

IT'S ALL IN THE NUMBERS

Sponsored by Jake and Karen Abilevitz in memory of Jake's Beloved Parents,
יהושע בן שמעון דב ז"ל and Karen's brother ז"ל & לאה בת אברהם ז"ל

A) Avos, Chapter3, Mishna 2 & 6

<p>MISHNAH 2. R. HANINA, THE VICE-HIGH PRIEST,¹⁰ SAID: PRAY FOR THE WELFARE OF THE GOVERNMENT, FOR WERE IT NOT FOR THE FEAR THEREOF, ONE MAN WOULD SWALLOW UP ALIVE HIS FELLOW-MAN.¹¹</p> <p>R. HANANIAH B. TERADION¹² SAID: [WHEN] TWO SIT TOGETHER AND THERE ARE NO WORDS OF TORAH [SPOKEN] BETWEEN THEM, LO, THIS [CONSTITUTES] A SESSION OF SCORNERS, AS IT IS SAID: NOR SAT HE IN THE SEAT OF THE SCORNFUL;¹³ BUT [WHEN] TWO SIT TOGETHER AND THERE ARE WORDS OF TORAH [SPOKEN] BETWEEN THEM, THE SHECHINAH¹⁴ ABIDES AMONG THEM, AS IT IS SAID: THEN THEY THAT FEARED THE LORD SPOKE ONE WITH ANOTHER;¹⁵ AND THE LORD HEARKENED AND HEARD, AND A BOOK OF REMEMBRANCE WAS WRITTEN BEFORE HIM, FOR THEM THAT FEARED THE LORD AND THAT THOUGHT UPON HIS NAME¹⁶. — I HAVE NO [SCRIPTURAL PROOF FOR THE PRESENCE OF THE SHECHINAH] EXCEPT [AMONG] TWO, WHENCE [IS THERE PROOF THAT] EVEN [WHEN THERE IS ONLY] ONE [PERSON]. THE HOLY ONE, BLESSED BE HE, APPOINTS UNTO HIM A REWARD? — SINCE IT IS SAID: THOUGH HE SIT ALONE AND [MEDITATE] IN STILLNESS, YET HE TAKETH [A REWARD] UNTO HIMSELF.¹⁷</p> <p>MISHNAH 6. R. HALAFTA³⁴ [A MAN] OF KEFAR HANANIA³⁵ SAID: [WHEN THERE ARE] TEN SITTING TOGETHER AND OCCUPYING THEMSELVES WITH TORAH, THE SHECHINAH ABIDES AMONG THEM, AS IT IS SAID: GOD STANDETH IN THE CONGREGATION OF GOD.³⁶ AND WHENCE [DO WE INFER THAT THE SAME APPLIES] EVEN [WHEN THERE ARE] FIVE? [FROM] THAT WHICH IS SAID: AND HE HATH FOUNDED HIS BAND UPON THE EARTH.³⁷ AND WHENCE [DO WE INFER THAT THE SAME APPLIES] EVEN [WHEN THERE ARE THREE?] [FROM] THAT WHICH IS SAID: IN THE MIDST OF THE JUDGES HE JUDGETH.³⁸ AND WHENCE [DO WE INFER THAT THE SAME APPLIES] EVEN [WHERE THERE ARE] TWO? [FROM] THAT WHICH IS SAID: THEN THEY THAT FEAR THE LORD SPOKE ONE WITH ANOTHER, AND THE LORD HEARKENED, AND HEARD ETC.³⁹ AND WHENCE [DO WE INFER THAT THE SAME SAME APPLIES] EVEN [WHEN THERE IS] ONE? [FROM] THAT WHICH IS SAID: IN EVERY PLACE WHERE I CAUSE MY NAME TO BE MENTIONED I WILL COME UNTO THEE AND BLESS THEE.⁴⁰</p>	<p>משנה ב - רבי חנינא סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו</p> <p>רבי חנינא בן תרדיון אומר שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה הרי זה מושב לצים שנאמר (תהלים א') ובמושב לצים לא ישב אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה שכינה ביניהם שנאמר (מלאכי ג') אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו אין לי אלא שנים מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר שנאמר (איכה ג') ישב בדד ויידום כי נטל עליו:</p> <p>משנה ו - רבי חלפתא איש כפר חנניה אומר עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר (תהלים פ"ב) אלהים נצב בעדת אל ומנין אפילו חמשה שנאמר (עמוס ט') ואגודתו על ארץ יסדה ומנין אפילו שלשה שנאמר בקרב אלהים ישפוט ומנין אפילו שנים שנאמר (מלאכי ג') אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו' ומנין אפילו אחד שנאמר (שמות כ') בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך</p>
--	--

(2) פירוש רבינו יונה על אבות פרק ג

על העושים ישיבה של קבע על דעת לדבר בדברי הבאי ובוטלין מדברי תורה שפורקין עולה מעליה כי אם בשעה שאין להם עסק מלאכה. גם לא צריכין לדבר בעניניהם וקובעין מושב לדברים בטלים הרי זה נקרא מושב לצים ולענין בטול תורה נאמר הדבר הזה. כי בזה הפרק מדבר בענין בטלת התורה

(3) מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ג

וכל זה להרחיק האדם מלשבת באותו מושב להתבטל מדברי תורה, ואעפ"י שאין עושה דבר אחר אלא שהוא מתבטל מדברי תורה, כדאי הוא להקרא לץ. ואעפ"י שהלץ הנזכר בכתובים, שאמרו עליו במסכת סוטה בפרק אלו נאמרין [מב א], שהוא מהכתות שאינן מקבלות פני שכינה, אינו אלא המדבר דופי בבריות ומתלוצץ עליהם, ועל זה אמרו בראשון מע"ז [יח ב], כל המתלוצץ, מביא כלייה לעולם, שנאמר 'ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם כי כלה' וגו' [ישעיהו כח כב]. מכל מקום, הבטל מדברי תורה דבר קשה הוא. ואם הם שנים, ראוי ליקרא מושבם מושב לצים, שהיה להם להוכיח כל אחד חבירו ולהעיר לו אוזן לשמוע בלימודים [עפ"י ישעיהו נ ד]. ורוב זה הפרק הוא להזהיר על דברי תורה

ג. וצריך להבין אמאי לא קאמר שנים שיושבין ואין עוסקין בתורה כמו שיצא ואמר מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ואז היה משהו השתי חלוקות בלשון אחד לא' ולב' בשוה. עוד יש להבין איך קאמר דהוא מושב לצים והרי ליצנות לא שייך אלא בדיבור רע לא בשתיקה ואיך יתכן שעל השתיקה יקרא ליצן. ועוד איך מביא ראיה מן הפסוק כי שם פירוש הפסוק שבמושב לצים ממש הליצנים בפיהם לא ישב עמהם להתלוצץ. עוד כי שם מדבר באיש אחד ומשבח אותו שלא ישב במושב לצים ואדרבה נראה שהיה לו לומר הדרשה באיש אחד שאינו עוסק בתורה שהוא לץ שנאמר ובמושב לצים לא ישב וגם להבין זה השכר הניתן לב' שיושבין ועוסקים בתורה ששכינה שרויה ביניהם מ"ש שלא הזכיר שכר אחר אלא זה. ועוד יש להבין בפסוק שמביא לרא' אמאי נקט לשון נדברו שהוא מן הנפעל והוא היותו נדבר מאחר והאמת הכי הול"ל אז דברו יראי ה' איש את רעהו שכל אחד דבר עם חבירו. וגם למה כפל ויקשב וישמע כי היינו הקשבה היינו שמיעה. ועוד למה הביא סוף הפסוק ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'. כי כבר ממה שאמר ויקשב ה' וישמע משמע ששכינה שרויה ביניהם. ועוד דנכנס ביראי ה' ויצא ביראי ה' ובחושבי שמו. ועוד צריך להבין במ"ש אין לי אלא שנים מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה וכו' שהבנת מ"ש אין לי אלא שנים וכו' נראה שהדרשה בעצמה אשר דרש בשנים רוצה למצוא אותה באחד שג"כ שכינה שרויה עמו ובסוף דבריו אינו דורש זאת הדרשה רק אמר מנין שהקב"ה קובע לו שכר וכו' וכיון שהוא אינו מוצא הדרשה של השנים בא' לא היה לו ליכנס בלשון זה דאין לי אלא שנים רק היה לו להתחיל ולומר ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שהקב"ה קובע לו שכר וכו'. ועוד להבין אמאי קאמר קובע לו שכר ולא אמר נותן לו שכר ואם הכוונה הוא להשמיענו על הקביעות והתמדת השכר זה אינו נזכר בפסוק כלל. וגם לכאורה לא נזכר בפסוק אלא היושב ועוסק בתורה ולא שכרו ואדרבה נזכר הדומם ואינו עוסק בתורה שכן אמר ישב בדד וידום שהוא אחד שיושב ואינו עוסק בתורה.

אמנם כוונת רבי חנניא שאמר שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה אין הכוונה שאין עוסקין בתורה אלא הכוונה שאפילו שעוסקים בתורה הם עוסקים כל אחד לבדו ואינם מתחברים ללמוד בחברה ולהיות ביניהם דברי תורה כיון שהם יושבים במקום אחד ואל זה כוון מ"ש ואין ביניהם דברי תורה ולא אמר ואין עוסקים בתורה, וקראם לצים והדין עמו כי כוונתם ללמוד כל אחד ואחד לבדו ושלא להיות ביניהם דברי תורה הוא היותו שכל אחד מהביל ידיעת חבירו ומתלוצץ בקרבו מידיעתו כי חושב מה ימשך לי בהתחברי ללמוד עמו ולזה אין ביניהם דברי תורה וכל אחד אחד לומד לבדו והרי כל אחד מאלו הוא ליצן גמור מבלי היותו פוצה פה ומצפצף ועליהם נאמר ובמושב לצים לא ישב כיון שבגאותו וגאונו מתלוצץ כל אחד בקרבו מידיעת חבירו ולכן נתפרדו איש מעל אחיו. אבל שנים שיושבים ויש ביניהם דברי תורה ויודעים כי ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו ומתחדדים זה עם זה אז שכינה שרויה ביניהם והוא הפך הליצנים כי הם הכת שאינם רואים פני שכינה. אמנם אלו הם להיפך כי הליצנים אפילו במותם השכינה

שני יהודים שיושבים בצוותא ואין ביניהם, שאין האחד מתנשא על חברו, והאין ביניהם ר"ל שהענוה מקשרת את שניהם, דברי תורה, קשר זה נחשב בדברי תורה. לעומת זאת אם הם בבחינת הרי זה, שכל אחד מחשיב את ישות עצמו, מושב לצים הוא מושבם.

According to the Kotzker Rebbe, the *mishnah* may actually be praising even individuals who only sit beside one another, but do so with humility. The mere fact that neither of these individuals considers himself to be greater than his fellow — *אין ביניהם*, *there is nothing between them* (i.e. neither one feels superior to the other) — is regarded as if they were discussing Torah thoughts. On the other hand, if the participants are imbued with a feeling of their self-worth, as the *mishnah* continues, *הרי זה*, *behold this is* (i.e., behold how great and important I am) — then such a group is considered to be a gathering of cynics.

(5) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ג

"וידום - הדיבור החשאי, מאומרו: +מלכים א' יט יב+ "דממה דקה", ומזה פרוש התרגום: "וידום אהרן +ויקרא י ג+ - ושבח אהרן

(6) פירוש רבינו יונה על אבות פרק ג

אין לי אלא שנים מנין אחד שיושב ועוסק בתורה שהקב"ה קובע לו שכר - ר"ל שיושב ומחשב בתורה כי על המחשבה נותנין שכר כמו על העוסק בדיבור שנאמר [איכה ג' כ"ח] ישב בדד וידם כי נטל עליו כי השותק ומחשב בתורה כאילו נטל עול התורה בהגיון אבל הרמ"ה ז"ל גורס מנין שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה מעלה עליו הכתוב כאילו קיים את כל התורה כלה שנא' ישב בדד וידום כי נטל עליו ומאי משמע דהאי וידום לישנא דמלולי הוא כי נטל עליו עול הדיבור שהוא דורש לפניהם

(7)---SEFAS EMES (ARTSCROLL)

י"ל הכוונה במ"ש ישב בדד היינו בלי השראת השכינה מטעם וידום מה שאינו מדבר בד"ת וממילא נשמע כי המדבר ד"ת אינו בדד רק שכינה שרוי' אצלו, ויל"פ מנין שאפי' א' כו' ישב בדד כו' דחזור על שנים שיושבין וא' בור וא"י לעסוק בתורה והאחד לבדו עוסק בתורה כדי שלא יהי' נק' מושב לצים ולכן הקב"ה קובע לו שכר כמ"ש ישב בדד כו' היינו בדד מן השני כי נטל עליו נוטל שכר גם בעד השני.

Only those who are utterly silent and devoid of *Divrei Torah* (ידם) are truly alone (בְּדָד). However, those who study Torah, even if they reside in utter solitude, will enjoy the Presence of the *Shechinah*.

(8) אברבנאל

מכוונים על פי כונה אחרת. והוא שרבי חלפתא עם היותו בן כפר ראה בדברי רבי חנניא בן תרדיון שני דברים בלתי מתישבים אצלו: האחד - שבענין השרות השכינה בעוסקין בתורה אמר לבד שנים, ויורה שאין מעלה יותר עליונה בעוסקין בתורה בהיותם בשום מספר מהמספרים ממה שיהיה בשנים. הב' - שבענין האחד לא אמר רבי חנניא בן תרדיון שתשרה עליו שכינה בהיותו עוסק בתורה כי אם שהקב"ה קובע לו שכר. ומפני שני הדברים האלה ראה רבי חלפתא להשיב על דבריו ולבאר שאין המדרגות שוות בעוסקים בתורה. כי הנגזר יש בהם מדרגות מתחלפות כפי מספרם. ועשה בענין הזה חמשה מדרגות:

Besides the formal logic of unity, Maharal uses number symbolism to show where details fit into a broader perspective, in which numbers are emblems of distinct ideas. Maharal uses qualitative number symbolism as a means of understanding analogy. If anything of the same number has the same quality, one can link not just A to B, but A to B to C to D to E. So, if the number seven is found in the seven days to the week, it corresponds to seven planets, which can correspond to seven prophets, which can correspond to seven generations, which can correspond to the seven parts of a *mišvah*.⁴²

Number symbolism goes back to Antiquity, and over the centuries returned in many philosophic systems and in Kabbalah. The innovation of the renaissance thinkers is the use of these qualities to construct strings of analogies. The following is Maharal's number symbolism: one is indivisible unity; two stands for separation; three is plurality and imperfection; four is completion and perfection; six is the physical world, space as in six sides of a cube. Seven is about time; this world is measured in time, the days of the week. The planets correspond to seven because they generate the movement of the spheres that generate the days of the week. Eight is above the natural order of six and seven. A *mišvah* which shows in the natural world a covenant (*brit*) between the Jews and God is an eight, like circumcision (*brit milah*), which shows that in this physical world of space and time. Only available to Jews is the order above nature reflected in the number ten, which is the power above creation as taught in *Sefer Yeširah*, non-Jews must make due with ordinary nature reflected in the number seven. Ten is perfect, unified multiplicity without quantity; God is a ten to reflect his importance but He is without quantity so He is also a one. When referring to God as unified He is a one, but in order to show how His unity is multiplicity, He is a ten. Twelve is the plurality of this world and that includes the twelve tribes of the desert, the twelve signs of the Zodiac, and the twelve organs of the body (according to *Sefer Yeširah*). Thirteen is fullness, a plurality of the world of separation (*nivdal*) (Maharal does not use thirteen often). These numerical values also work with multiplication. For example, twelve is four times three, so if three was this world and four is perfection, perfection in this world would be twelve.⁴³